

IFLA-hírek

Mintha az utóbbi években meglehetősen kevés információ jutna el a magyar könyvtárosokhoz és információs szakemberekhez szakmánk legátfogóbb nemzeti szervezetének, az *International Federation of Library Associations and Institutions* – röviden: *IFLA* – tevékenységéről. Szerkesztőségünk ezért helyénvalónak látta felújítani lapjainak, az akkoriban *Könyvtáros* címen megjelenő folyóiratnak a 80-as években indított, majd abbamaradt szolgáltatását, s az *IFLA Journal* hírrovata alapján igyekszik rendszeresen hírt adni arról, milyen témák szerepelnek az IFLA napirendjén.

Az anyag bősége és lapunk terjedelmi korlátai miatt ez a híradás inkább csak indikatív, mint kimerítő lehet. Különösen ez alkalommal, amikor a tavalyi év 3-as, 4-es és 5-6-os számának hírei között tallózunk.

IFLA Journal, 1998. 3. sz.

A hírrovat legfontosabb anyaga az 1997-ről szóló jelentés. (A szekciók és kerekasztalok jelentései a legkönnyebben az IFLANET-en férhetők hozzá: www.ifla.org) A koppenhágai közgyűlésen megtartott választások nyomán a végrehajtó bizottság összetétele a következőképpen alakult: *Christine Deschamps* elnök (Franciaország), *Ekaterina Genieva* első alelnök (Oroszország), *Nancy John* második alelnök (USA), *Derek Law* pénztáros (Egyesült Királyság), *Klaus-Dieter Lehmann* (NSZK), *Kay Raseroka* (Botswana), *Børge Sørensen* (Dánia), *Sun Beixin* (Kína), *Sissel Nilsen*, a szakmai bizottság elnöke (Norvégia). A szakmai bizottság véglegesítette az 1998–2001-re szóló középtávú programot, jóváhagyta a következő IFLA-konferenciák témáit, engedélyezett két új szekciót (Menedzsment és Marketing; Olvasási), a Gyermekkönyvtári Szekció nevét pedig Gyerekek és Fiatalok Könyvtárainak Szekciójára módosította.

E számban találhatjuk a magprogramok beszámolóit is, így az *Advancement of Librarianship* (a nevéből elmaradt a harmadik világra szóló utalás), a *Preservation and Conservation*, az *Universal Availability of Publications* és az *Universal Bibliographic Control International MARC* jelentését.

A Kék Pajzs Nemzetközi Bizottságát (*International Committee of the Blue Shield* = ICBS) 1996-ban alapították a levéltárak, a múzeumok és a könyvtárak illetékes szervezetei. Célja a veszélyeztetett vagy veszélyhelyzetbe került kulturális örökség megmentése.

Az ismertetett IFLA-kiadványok közül hadd hívjuk fel a figyelmet az „An annotated guide to current national bibliographies” második és telje-

sen átdolgozott kiadására, valamint a „Performance measurement and quality management in public libraries” című gyűjteményes kötetre.

IFLA Journal, 1998. 4. sz.

A hírrovat élén a Bangkokban 1999. augusztus 20–28-án tartott IFLA közgyűlésre és általános konferenciára szóló meghívó áll. A fő téma: a könyvtárak egy felvilágosult világ kapui. Ez tovább bomlik három altémára a következők szerint: a „kapuk” megerősítése, az információ minőségének és mennyiségének biztosítása, a könyvtárak szerepe az „életminőség” kialakításában. (2000-ben Jeruzsálem fogadja a konferenciát.)

1998. július 1-jén megnyílt Koppenhágában az IFLA FAIFE Irodája (*Freedom of Access to Information and Freedom of Expression* = az információhoz való hozzáférés szabadsága és a véleménynyilvánítás szabadsága).

A végrehajtó bizottság ebben a számban közölte az IFLA 1997-es pénzügyi jelentését. A bevételek 1 752 123 holland forint, míg a kiadások 1 680 901-re rúgtak. Ezekhez az összegekhez járulnak még a célzott támogatások kutatási programokra és szemináriumokra (145 151 holland Ft), valamint a magprogramok alapjai (2 481 667 holland Ft).

Itt jelent meg az IFLA UDT magprogramjának 1997-es jelentése. A magprogram célja, hogy összegyűjtse és hozzáférhetővé tegye az információs és telekommunikációs technika minden értékes elemét és könyvtári vonatkozását, s az IFLANET-et a könyvtári információ legfőbb helyévé tegye a WWW-n. A jelentés közli az IFLA és szervezetei, munkatársai Internet-címeit is.

A közkönyvtárak figyelmét hívjuk fel arra az IFLA-vállalkozásra, amely a közkönyvtári irányelvek 1986-os kiadásának a revíziójára irányul, az Országgyűlési Könyvtár munkatársainak figyelmét pedig a Parlamenti Könyvtár Szekciójának munkáját ismertető közleményre.

Érdekességgént említjük meg három, a világ távoli pontjain tartott szeminárium beszámolóját. Salvadorban (Brazília) az UNESCO közkönyvtári manifesztumának érvényesülését tekintették át a régióban, Durbanban (Dél-Afrika) anglofon országok könyvtárosai vettek részt egy állományvédelmi továbbképzésen, s Nairobiban (Kenya) könyvtáros és levéltáros iskolák oktatói találkoztak.

IFLA Journal, 1998. 5–6. sz.

Részletes beszámoló olvasható az Amszterdamban 1998. augusztus 16–21-én tartott 64. általános IFLA-konferenciáról. A több mint 3300

résztevő már nem kivételes jelenség. Jó, ha megjegyezzük e két bizottság nevét, amelyek újonnan alakultak, mert valószínűleg többször fogunk velük találkozni a jövőben: FAIFE = *Free Access to Information and Freedom of Expression* és CLM = *Copyright and other Legal Matters*. S hadd említsük meg a két szakmai határozatot is: az egyik a kulturális örökség védelmével foglalkozik fegyveres összeütközések között, a másik pedig a tartós papír előállításával és biztosításával.

Leo Voogt 1992 óta töltötte be az IFLA főtitkári funkcióját, mindenki teljes meglepődésére. 1999. január 1-jével megvált posztjától, mert a hollandiai Könyvkereskedők Királyi Társasága ügyvezető igazgatója lesz.

Néhány érdekesség az IFLA tagszervezetei, szervezeti egységei tevékenységéből. A Könyvtári Szekció pontosabban vázolta a szakmai irányelv felülvizsgálatával kapcsolatos célkitűzéseit. Az INTAMEL részletes beszámolót közölt budapesti konferenciájáról (1998. augusztus 30-tól szeptember 4-ig), elismerő szavakkal illetve a rendező Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat. A használók oktatásával foglalkozó kerekasztal át fogja tekinteni a jelenleg alkalmazott oktatási segédeszközöket, s irányelveket dolgoz ki e területre. A Könyvtárosképzési és Oktatási Szekció azt tervezi, hogy felülvizsgálja és naprakész állapotra hozza 1976-os irányelveit. Vitakörök foglalkoztak olyan kérdésekkel, mint a család- és helytörténeti szolgáltatások, a vállalati és profitalapon működő könyvtárak, a könyvtárak társadalmi felelőssége.

A hírrovatban több rendezvény beszámolója is olvasható; itt csak a témákat soroljuk fel: az új technológiák alkalmazása, a bibliográfiai ellenőrzés, a falusi információs szolgáltatások oktatása, állományvédelem Afrikában, az új technológiák és az együttműködés új formái, a központi katalógusok, könyvtártörténet.

Híradást kaptunk az Európai Unió támogatásával folyó munkáról, amely az európai copyright-használói platform Kelet- és Közép-Európára való kiterjesztésével foglalkozik. (Budapesten ennek keretében rendezte a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség szemináriumát 1999 májusának végén.)

Végül néhány, nemzetközi érdeklődésre számot tartó kiadvány:

Multi-script, multilingual, multi-character issues for the online environment: Proceedings of a workshop sponsored by the IFLA Section on Cataloguing, Isztambul, 1995. augusztus 24.

Information driven management concepts and themes: A toolkit for librarians

Parliamentary libraries and research services in Central and Eastern Europe: Building more effective legislatures

IFLA principles for the care and handling of library material

Resource sharing possibilities and barriers. Proceedings of the Fifth Interlending and Document Supply International Conference. Aarhus, Dánia, 1997. augusztus 24–28.

(A kiadványok pontos bibliográfiai adatai, tartalmi ismeretetőik, áruk és beszerzési forrásuk megtalálhatók a hírrovatban).

IATUL-hírek

Minthogy a műszaki egyetemek könyvtárai meghatározó szerepet játszanak az egyes országok könyvtárügyében, nem lehet közömbös számunkra sem, hogy az őket összefogó IATUL (*International Association of Technological University Libraries*) tevékenysége milyen trendeket mutat. Ezért lapunk szerkesztősége rendszeresen ismertetni kívánja az IATUL Newst, az egyesület hírlevelét.

IATUL News, 1998. 2. sz.

Az IATUL 1998-as konferenciáját Pretoriában tartotta, s ehhez csatlakozóan éves közgyűlését is. A konferencia folyamán az elnökség kétszer is ülésezett. (Lásd a jelentések és jegyzőkönyvek szövegét.)

A konferencia témáját a következőképpen fogalmazták meg: *Hogyan lehet megfelelni a 21. századnak?* Egyébként az 1996-os konferencia (University of California, Irvine) válogatott előadásait CD-ROM-on tették közre, amelyet megküldtek a tagoknak.

1999-ben a Krétai Műszaki Egyetem látja vendégül a konferenciát május 17–21-én (téma: a könyvtárak jövője az emberi kommunikációban). A további konferenciaprogram: Brisbane (2000), Madrid (2001), Delft (2002), Waterloo, Kanada (2003).

IATUL News, 1998. 3. sz.

A számot szokás szerint az elnök, Nancy Fjällbrant levele vezeti be. Beszámol négy IATUL-tagnál tett látogatásáról; köztük szerepel a Veszprémi Egyetem Könyvtára is, amelynek régi és új igazgatójáról meleg szavakkal emlékezik meg.

Tájékoztatót olvashatunk a DEDICATE (*Distance Education Information Courses with Access Through nEtworks*) projektről, amelyet az Európai Unió támogatásával indítottak. A kilenc résztvevő között szerepel a Veszprémi Egyetemi Könyvtár is. A projekt célja, hogy költséghatékony távoktatási tanfolyamokat dolgozzanak ki az információs alfabetizáció érdekében. A tanfolyamokat részben az EU EDUCATE projektje keretében az építészet, kémia, fizika, energia és villamosmérnökség területére kidolgozott, az információs források kiválaszt-

tásának és használatának önálló tanulással való elsajátítására indítják. Az oktatás Veszprémben is megindult 1998 októberében, a Chalmers Műszaki Egyetem (Svédország) támogatásával.

A DEDICATE webhelye a következő:
<http://educate.lib.chalmers.se/DEDICATE/dedindex.html>

A British Library Science Reference and Information Service környezetvédelmi tájékoztató szolgálatot szervezett, amely telefonon, faxon és elektronikus postán érhető el.

Az IATUL News rovatot nyitott John Fjällbrant gondozásában a tagokat érdeklő webhelyek bemutatására. Érdemes figyelemmel kísérni!

IATUL News, 1998. 4. sz.

Az elnöki levél visszautal a pretorai konferenciára, s felhívja a figyelmet néhány témára: kapuk a 21. századhoz, a technológia hullámain lovagolva, többet kevesebből, helytállni a versenyben. Az előadásokat egyébként az IATUL webhelyén lehet megtalálni: <http://educate.lib.chalmers.se/IATUL>

Számos IATUL-tag vett részt a 22. nemzetközi online találkozón Londonban 1998. december 8–

10-én. A konferenciáról tömör beszámolót olvashatunk az elnök tollából.

Az IATUL-tagság nevében az elnök gratulál a 150. születésnapját ünneplő Helsinki Műszaki Egyetemi Könyvtárnak. (A könyvtár történetét korábbi igazgatója, Elin Tömmud írta meg. A könyv ismertetőjét – mondanunk sem kell – az elnök írta meg.)

A skandináv IATUL-tagok konzorciumot alakítottak annak érdekében, hogy használóiknak hozzáférést biztosítsanak az Internet Electronic Libraryhoz, s így a villamosmérnökség területén teljes szövegű anyagokhoz jussanak. (A hír tartalmazza az intézmények webhelyeit is.)

Rövid megemlékezés a 100 éve indult *Science Abstracts*-ról, amelyből az Inspec adatbázisa kifejlesztett. Az első évben 1500 kivonatot közölt, ma évente több mint 300 000-rel gazdagodik!

Érdekes rovata a hírlevélnek az, amely egy-egy IATUL-tagot ismertet. Az előző számban a Malajziai Műszaki Egyetem Könyvtára volt soron, ebben pedig a Malmöi Egyetemi Könyvtár.

Összeállította: Papp István

Információ és integráció Hírek az Európai Unióból

Új, hiánypótló vállalkozásba kezdünk most a TMT-ben: az Európai Unióval foglalkozó könyvtárosok szólnak ezentúl rendszeresen az olvasókhöz e hasábkon. Célunk, hogy megismertessük az érdeklődőket az európai uniós információs forrásokkal, az azokat szolgáltató információs központokkal; hasznos forrásokra, Internet címekre, kiadványokra, eseményekre, rendezvényekre hívjuk fel a figyelmet, s hogy egy állandó fórumot biztosítsunk a kérdéseknek, ötleteknek, felvetéseknek. Reméljük, kezdeményezésünk elnyeri tetszésüket, s hasznos segédletül szolgál majd munkájukhoz. Véleményüket, javaslataikat érdeklődéssel várjuk. – A szerk.

Könyvtárak és az európai integráció – Tennivalóink

Mi történt az elmúlt egy évben?

Egy évvel ezelőtt, a TMT 1998/2. számában megjelent cikkemben részletesen szóltam az Európai Unió információs rendszeréről, s a Magyarországon elérhető információs-dokumentációs központokról. A cikk megjelenése óta jelentős fejlődésnek lehetünk szemtanúi hazánk európai uniós információellátottságát illetően.

Az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja 1990 novembere óta működik hazánkban. Lassan kilencéves története során alapfeladatain – az Európai Bizottság, s azon keresztül az Európai Unió legmagasabb szintű diplomáciai, politikai képviselőitén, illetve a PHARE program koordiná-

cióján – kívül számos egyéb módon igyekezett segíteni hazánk európai integrációját. Munkájában egyre növekvő arányban jelennek meg az információs tevékenységek, rendezvények, szolgáltatások is. 1996 őszén a delegáció önálló szervezeti egységként jött létre az Információs és Sajtó Osztály, 1997 nyarán pedig elkészült a delegáció három évre szóló *információs stratégiája*.

A stratégia első évi munkaprogramja 1998. augusztus 1-jén indult. A célok között szerepel:

- > az Európai Unió és a csatlakozás tudatosítása,
- > információnyújtás a csatlakozás feltételeiről, jelentőségéről és következményeiről,
- > tájékoztatás a felkészülési teendőkről és a PHARE programról.

A széles közvélemény felkészítését célul tűző munka első eredménye az Európai Tájékoztatási Központ (ETK) megnyitása volt 1998. december 1-jén. A központ tevékenysége alapján az Európai